

Kako će tijela vlasti izmiriti obveze prema građanima

Tijela vlasti Bosne i Hercegovine su dogovorila plan za rješavanje problema dugova koje imaju prema bh. građanima. Na temelju ovoga plana, tijela vlasti BiH će poduzeti realno moguće mjere s ciljem rješavanja unutarnjih potraživanja građana prema tijelima vlasti.

Međunarodna potraživanja, odnosno financijska sredstva koja BiH duguje inozemnim vladama i stranim bankama, već su znatno smanjena u 1998. i 2000. godini.

Kategorije građana kojima prema ovom planu treba biti isplaćen bar djelomičan iznos njihovih potraživanja su:

- radnici čija se potraživanja odnose na neisplaćene plaće
- umirovljenici čija se potraživanja odnose na neisplaćene mirovine
- različiti dobavljači koji su svoje usluge pružali tijelima vlasti
- osobe koje imaju potraživanja prema tijelima vlasti u obliku zahtjeva za nadoknadu ratnih šteta
- građani čija je devizna štednja zamrznuta na početku rata.

Isplate potraživanja će početi u drugoj polovici 2004. godine.

Većina građana prema kojima postoje dugovanja dio će iznosa primiti u gotovini. Preostali dio sredstava će biti isplaćen putem državnih obveznica koje će se za nekoliko desetljeća od građana moći otkupiti za punu nominalnu vrijednost ili će ih oni možda i ranije moći prodati za iznos koji je malo manji od njihove pune nominalne vrijednosti.

Poruka gospodina Ahmeta Hadžipašića, premijera Federacije BiH

Vlada Federacije BiH je 13. svibnja 2004. godine usvojila paket zakona koji omogućuju provedbu plana za isplatu potraživanja. Ovi zakoni su 19. svibnja 2004. godine upućeni Parlamentu Federacije BiH, koji o ovim zakonima trenutačno vodi parlamentarnu raspravu. Očekujem da će ovi zakoni biti usvojeni do početka srpnja. Odmah nakon usvajanja zakona, možemo započeti s isplatama.

Predstavnici MMF-a i Vlade Federacije smatraju da se više ne može gubiti vrijeme i da se mora pristupiti provedbi ovoga rješenja. Sporazumom koji su sklopili predstavnici MMF-a i Vlade Federacije se zahtijeva da ovi zakoni budu usvojeni do konca lipnja. Sve dok Vlada ne isplati svoje financijske obveze, suočavat će se sa znatnim dodatnim poteškoćama u nastojanju da osigura kredite za poboljšanje usluga koje pruža građanima.

Moji ministri i ja smo sa žaljenjem konstatirali da nismo u mogućnosti isplatiti sredstva u punome iznosu. Prethodne vlade su pružale nerealna obećanja ili su potpuno izbjegavale ovaj problem. Ova Vlada je postigla sporazum koji pruža maksimum koji je moguće postići u danoj situaciji. Definirali smo plan koji je pravičan i praktičan. To je najbolji plan do kojeg se moglo doći u ovim okolnostima i Vlada će poduzeti sve što može kako bi osigurala njegovu provedbu.

Pitanja i odgovori

Zašto mi, na temelju ovog plana, neće biti isplaćen puni iznos mojih potraživanja?

Zbog toga što tijela vlasti nemaju sredstva za isplatu dugova. Ukoliko bi tijela vlasti svima isplatila puni iznos, to bi dovelo do njihovog bankrota. Ukupan iznos duga Federacije BiH, nakon svih mogućih legitimnih umanjenja toga iznosa, procjenjuje se na 3 milijarde KM.

Ukupan proračun Federacije BiH za 2004. godinu iznosi oko 1,25 milijardi KM.

Ukoliko bi tijela vlasti isplatila sve svoje dugove u iznosu 3 milijarde KM, u naredne dvije i pol godine ne bi bilo moguće isplatiti plaće uposlenicima u tijelima vlasti, kao ni druge beneficije, ili sredstva za infrastrukturu i institucije poput škola i bolnica, sredstva za puteve, oružane snage i sve druge institucije.

Zašto se ovi dugovi prema građanima ne isplaćuju odmah i u punom iznosu?

Zbog toga što bi svi osjetili posljedice ukoliko bi se odmah isplaćivao puni iznos. Zbog toga je bilo potrebno izraditi plan za postupnu isplatu ovih potraživanja, a zakoni o provedbi tog plana osiguravaju najbolji način isplate, dok tijelima vlasti omogućuju normalan rad i ostavljaju prostor za otvaranje novih radnih mjesta i ostvarivanje prihoda.

Zašto neki dobijaju veće isplate od drugih?

Kriterij za izvršenje isplata je bio transparentan i jasan.

Najmanja skupina osoba koje imaju potraživanja je i najugroženija: radnici i umirovljenici za koje neisplaćene plaće i mirovine predstavljaju razliku između solventnosti i nesolventnosti.

Potraživanja prema tijelima vlasti za ratne štete su ogromna. Ona se također značajno razlikuju između entiteta i Distrikta Brčko. Zbog toga su tijela vlasti nastojala pronaći ravnotežu između isplata koje neće ugroziti financijski integritet tijela vlasti (ako bankrotiraju zbog isplata, svi će osjetiti posljedice) i isplata koje su srazmjerne prvobitnim potraživanjima u što je moguće razumnijim granicama.

Deviznu štednju je zamrznula posljednja predratna vlada bivše Jugoslavije pod okolnostima koje nisu bile u interesu pojedinaca koji su imali značajne uloge u američkim dolarima i ostalim valutama. Prema ovom planu, ovi ulogi, koji sada postoje samo na papiru i nisu pokriveni nikakvim rezervama u bilo kojoj banci, bit će isplaćeni uz malu premiju i znatnu emisiju obveznica. Na ovaj način će se omogućiti da oni građani koji su 1991. godine posjedovali deviznu štednju odmah dobiju mali dio svog kapitala i znatno veći iznos u dugoročnijem razdoblju.

Zašto bh. vlasti nisu bile čvršće u pregovorima sa stranim bankama i isposlovale vraćanje većeg iznosa našeg novca?

Ovaj sporazum nije postignut između tijela vlasti i stranih banaka. To je sporazum između tijela vlasti i njihovih domaćih povjeritelja. Sredstva položena u bankama koje su poslovale 1992. godine u BiH i koje su zatim postale strane banke, kao što je Ljubljanska banka, podliježu zasebnim pregovorima.

Zašto se ovaj sporazum potencira sada kada tijela vlasti nemaju novac za isplate?

Zbog toga što problem s neriješenim isplatama visi iznad BiH kao Damoklov mač. Sve dok se ne postigne sporazum i sve dok se tijela vlasti suočavaju s neograničenim obvezama.

- međunarodne agencije i inozemne vlade će nerado posuđivati novac bh. tijelima vlasti (zbog toga što bi se taj novac mogao prije usmjeriti na otplatu domaćih potraživanja manjoj skupini pojedinaca a ne na projekte za koje je prvobitno namijenjen i od kojih cijela zemlja treba imati korist);
- strani ulagači će nerado ulagati u BiH (zbog toga što bi tijela vlasti morala nenadano povećati poreze kako bi isplatili svoje dugove).

Ovo pitanje se treba brzo riješiti tako da tijela vlasti i privatni sektor mogu privlačiti strana sredstva s ciljem pokretanja bh. ekonomije i otvaranja novih radnih mjesta.

Osim toga, najugroženija kategorija povjeritelja, posebno umirovljenici i invalidi ne mogu beskonačno čekati. Prema ovome planu, oni će barem primiti financijsku nadoknadu.

Nerješavanje velikog broja neisplaćenih potraživanja bi moglo štetiti BiH na sljedeće načine:

- Veliki iznos neriješenih potraživanja obeshrabruje domaća i inozemna ulaganja i time smanjuje uposlenost i gospodarski rast; isplata ovih potraživanja u potpunosti i u kraćem vremenskom razdoblju bi zahtijevala da se svi porezi povećaju odmah i u budućnosti, što bi nanijelo štetu ulagačkim projektima i svim građanima čiji bi dohodak bio umanjen nakon odbijanja poreza.
- Brza otplata domaćih potraživanja bi mogla zahtijevati od tijela vlasti da smanje izdatke kojima se pomažu socijalni programi za radnike ili potrebnu infrastrukturu, što bi otežalo život bh. građana i ulagačke projekte učinilo manje privlačnim.
- Nerješavanje velikog iznosa potraživanja ugrožava platnu disciplinu i kredibilitet tijela vlasti pred ulagačima i dobavljačima.
- Tijela vlasti koja ne plaćaju svoje dugove bi mogla ohrabriti poreske obveznike da ne plaćaju poreze, što bi vodilo fiskalnoj krizi.

Za više informacija kontaktirajte:

Miru Bradaru, savjetnicu ministra za ekonomska pitanja, tel: 033 666 641
Nikolinu Silak, pomoćnicu ministra za ekonomske finansije, tel: 033 253 430

